

ZANEVŘELI JSME NA TEN REŽIM

Rudolf Mrázek (*1934)

Rudolf Mrázek žil skautem. Když skaut komunisté zakázali a začlenili do oficiálního Československého svazu mládeže (ČSM), scházel se dál se svými přáteli. Diskutovali o politické situaci, o tom, co viděli kolem sebe: zatýkání, uzavření hranic, čistky mezi studenty na školách.

Pak jim ale ti mladí „kolegové“ z ČSM jednoduše vzali jejich klubové vybavení. *„Vypáčili dveře, vtrhli do klubovny a ukradli nám, co mohli. Prostě jen tak [...]. Měli jsme tam i stany, z toho si nechali ušít montgomeráky,“* popisoval Mrázek. Vzali jim všechno: volejbalové síť, táborové vybavení včetně stanů a kánoí.

V té době už byl vedoucím a měl na starosti mladší chlapce. Ti se ptali, kde všechny ty věci jsou. Popravdě jim řekl, že je komunisté ukradli. Ostatně stejně nebylo kam se dovolat. *„Zanevřeli jsme na ten režim o to víc,“* řekl Mrázek.

Domluvili se, že budou skautovat dál. Načerno. Sami za sebe. Scházet se budou tajně za obcí nebo u Mrázků doma. *„Maminka byla dost tolerantní, i když z toho nadšená pochopitelně nebyla, ale neměl jsem tatínka, neměl to kdo spořádat, tak u nás vzniklo takové centrum, kde jsme se všichni scházeli,“* vzpomínal později Mrázek.

A pak začali dělat letáky. Na cyklostylu. Na letáky dolů napsali místo podpisu: SODAN, což znamenalo Skautská organizace demokracie a nezávislosti. A letáky začali roznášet ve velkém. V Křenovicích u Brna a v okolí. Tam jich většina včetně Mrázka tehdy bydlela. *„Cyklostyl od strýce už nám nestačil, šudlili jsme letáky do noci, nejvíc tak padesát za hodinu, a to bylo málo. Láďa Stávek ze Slavkova a Tomáš Holešovský zjistili, že na okresním národním výboře mají lepší cyklostyl, uložený v místnosti, do které se dá dobře dostat. Ukradli ho. Byl to velký cyklostyl na kliku,“* vyprávěl Mrázek.

Rudolf Mrázek se narodil 11. května 1934 v Břeclavi. Pocházel z vlastenecké rodiny. Otec byl členem Sokola, pracoval jako inspektor drah a zapojil se do protinacistického odboje v rámci Národní revoluční armády (NRA). Zemřel při náletu v Brně. Mrázkovi dva strýcové bojovali jako letci v Anglii, jeden z nich zahynul nad Biskajským zálivem. Druhý strýc se dožil

ve zdraví konce války a po návratu do Československa se stal velitelem vojenského letiště v Brně-Slatině.

Rudolf Mrázek po absolvování gymnázia začal studovat na vysoké škole, ale v té době už se realizoval ve Skautu a po jeho zákazu jejich skupina existovala nezávisle dál. Když nastoupili komunisté a začali skauting likvidovat, bylo Mrázkovi patnáct. Nedokázal se s tím smířit. *„Skaut byl kromě školy naší hlavní denní zábavou. Tam jsme se učili kamarádství, ušlechtilosti, dobrotě, lásce k vlasti, její obraně, to všechno ve skautingu bylo. A oni ho proto taky zakázali, nepotřebovali lásku k vlasti, potřebovali lásku k Sovětskému svazu,“* vzpomíná Rudolf Mrázek.

Mrázek měl ostatně vůbec rád sport i společnost – chodil do Junáka i do Sokola, jeho dvě tety byly v Sokole náčelnice. Měl skupinu kamarádů, jejíž hlavní jádro tvořili Rudolf Mrázek, Mojmír Babušík a Oldřich Klobas. Členem skupiny byl také Vlastimil Žampach, Mrázkův spolužák z gymnázia; později spolu nastoupili i na vysokou školu. A přidávali se další, jako Babušíkův příbuzný Jan Koňorza, bývalý policista. Bývalí junáci však vedle výletů začali plánovat další činnost: odboj. Díky kontaktům z Junáka se připojovali noví odbojáři. Nakonec jich byly desítky, i když kvůli bezpečnosti o sobě nevěděli.

„Viděli jsme, co se kolem děje, třeba jak se sedlákům zvyšují dávky,“ vzpomínal Mrázek. V té době patřilo k hlavním cílům všech vesnických stranických organizací zakládání jednotných zemědělských družstev (JZD). Třeba i násilím. V Křenovicích začal působit přípravný výbor JZD na jaře 1950. Vznikl na základě rozhodnutí výboru místní organizace komunistické strany. Výsledky byly tristní. Do konce roku mělo družstvo sice sto deset členů, ale jedinou jalovici a dva koně.

Zatímco některá družstva sotva přežívala, sedláci, kterým se dařilo, byli šikanováni, mnozí z nich skončili v kriminálech, jejich statky byly konfiskovány a celé rodiny stěhovány do pohraničí. V Křenovicích to ovšem nebylo potřeba. Jako nátlak pro vstup do JZD stačilo soustavné zvyšování povinných dodávek státu.

Nejdřív tedy odbojáři začali psát výhrůžné dopisy komunistickým funkcionářům. Nevedlo to k ničemu, i když je varovali před násilím a vyzývali k vydání zbraní. Pak na zeď jednoho z domů v Křenovicích napsali, že obávaný tajemník místního národního výboru je zrádcem národa. To bezpečnost začala vyšetřovat, ale pořád to bylo málo.

Současně s dopisy však členové skupiny rozjeli i letákové akce. Tiskli je většinou v bytě jednoho z členů – Karla Ochmana. Jeho rodiče o tom samozřejmě neměli tušení. Letáky

připravovali vždy při nějakém výročí. Vznik republiky na 28. října, narozeniny Masaryka 7. března nebo u příležitosti výročí úmrtí Edvarda Beneše, tedy 3. září.

Pak se ale rozhodli, že zkusí něco víc. Že pomohou sedlákům a budou sabotovat práci družstev a zapalovat družstevní stohy. Na to byli nejlepší Mrázek s Mojmírem Babušíkem. Později Mrázek na spolupráci s Babušíkem vzpomínal takto: *„Doma měli arzenál zbraní, takže se tam našlo střelného prachu, kolik bylo třeba. Ten jsme nacpali do punčochy nebo do pytlíku, k tomu přidali provázek, říkali jsme mu špinglšňůra, používal se k roletám, velice jemný, a ten když se zapálil a sfoukl, krásně doutnal. Věděli jsme, že patnáct centimetrů špinglšňůry bude doutnat hodinu. Střelný prach od toho potom nádherně chytíl a buchlo to tam, kde jsme to pohodili, a už to hořelo. Říkali jsme tomu zapalovadla.“*

Skutečně se jim podařilo zapálit několik stohů a pak začali plánovat i další akce. Přemýšleli o tom, zda nevykolejit vlak. Jen nákladní, aby někomu neublížili. Ale v té době už po nich pátrala tajná policie. A v říjnu 1953 začalo zatýkání, pro Rudolfa Mrázka, který studoval přírodovědeckou fakultu, si přišli přímo do výuky.

Odvezli ho do vyšetřovny na rohu ulic Příční a Bratislavská v Brně. *„Při vyšetřování jsem musel sedět na lavici a referent, když měl špatnou náladu, tak mi nařídil na ní klečet. Říkal, hajzle, já se od tebe nic nedovím. Pak mne vzal za vlasy a mlátil o opěradlo. Já mám dodnes jizvičky u očí [...], jak jsem uhýbal, byl jsem celý krvavý [...].“*

Rudolf Mrázek nakonec dostal šestnáct let, propuštěn byl v roce 1963 v dvaceti devíti letech po deseti letech, třech měsících a devatenácti dnech. Ve vězení se potkal například s budoucím komunistickým prezidentem Gustávem Husákem, který v té době upadl v nemilost. *„Na cele jsem s ním seděl asi rok a půl. Byl víc sám pro sebe. Neměl opravdického kamaráda, jen patolízaly. Přeložili ho pak na Mírov. Tvrdil, že jen on a Slánský jsou političtí vězni. My prý ne. On se cítil komunistou stále. Byl přesvědčený. Ale neudával. Na dvoře chodil s bývalým šéfem vyšetřování krajské správy StB, který po procesech skončil také ve vězení. A já mu říkám, on tě dostal do vězení, a ty se s ním bavíš? On řekl, nevíš, koho budeš kdy potřebovat. Byl posedlý mocí, choval se povýšeně.“*

Autor textu Luděk Navara